

докази для притягнення до кримінальної відповідальності та засудження винної особи, з урахуванням чого можуть бути досягнуті завдання щодо успішного виявлення, попередження, якісного документування та ефективного розслідування вказаних корупційних кримінальних правопорушень, а так само запобігання вчиненню нових.

Приходимо до висновку, що одними із ефективних інструментів, які можуть стратегічно забезпечити позитивні науково-прикладні результати у протидії з корупцією в Україні, є системне дослідження криміналістичних, у т.ч. серед них психологічних, ознак особи правопорушника (в т.ч. державного службовця), який вчиняє корупційні кримінальні правопорушення, зокрема, пов'язані з одержанням непропорційної вигоди.

Список використаних джерел

1. Без прогресу – Україна в індексі сприйняття корупції-2021. Transparency International Ukraine. 2022. URL : <https://ti-ukraine.org/news/bez-progresu-rezultat-ukrayiny-v-indeksi-spryjnyattya-koruptsiyi-2021/>.
2. Corruption Perceptions Index – 2020. Transparency International Ukraine. URL : <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/ukr>.
3. Журавель В.А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія. Х. : Апостіль, 2012. 304 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 №4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Шнайдер Катерина Богданівна,
аспірант кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Однією з головних функцій держави є закупівля товарів, робіт та послуг для задоволення найважливіших суспільних потреб, яка здійснюється на основі раціонального використання державних коштів та розвитку конкурентної економіки. Публічні закупівлі забезпечують розвиток та функціонування стратегічних галузей економіки, охорони здоров'я, освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, системи національної безпеки та ін.

За останні роки сфера публічних закупівель зазнала реформування, що було обумовлено політичними, правовими, соціальними, фінансовими, інституційними, етичними та технологічними завданнями. Одночасно, попри всі реформи, що проводилися у цій сфері, корупційні ризики

зберігаються на всіх етапах проведення закупівель, а серед актуальних проблем особливе місце належить виявленню та розслідуванню злочинів, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель. При цьому, ураховуючи специфіку публічних закупівель, особливого значення під розслідування злочинів у цій сфері набуває використання спеціальних знань.

Спеціальні знання являють собою самостійний правовий інститут, що має свої концептуальні засади. Історія інституту спеціальних знань становить певний інтерес, зважаючи на необхідність визначення його місця і ролі в системі кримінально-процесуального права, з'ясування змісту спеціальних знань і перспектив розвитку [1, с. 244].

Проблеми визначення поняття та змісту спеціальних знань, суб'єктів, об'єктів, видів і форм їх використання у кримінальному провадженні, особливостей використання спеціальних знань під час розслідування окремих видів злочинів вже давно є предметом дослідження науковців.

Вагомий внесок у розвиток поняття спеціальних знань, видів та форм їх використання у кримінальному процесі був зроблений В.П. Бахніним, Р.С. Белкіним, В.І. Гончаренком, Г.Л. Грановським, О.О. Ейсманом, А.В. Іщенком, Н.І. Клименко, І.І. Когутичем, Ю.Г. Коруховим, В.К. Лисиченком, Є.Д. Лук'янчиковим, Г.А. Матусовським, Г.М. Надгорним, М.В. Салтевським, М.О. Селівановим, З.М. Соколовським, І.Я. Фрідманом, В.Ю. Шепітьком, О.Р. Шляховим, М.Г. Щербаковським, В.В. Юсуповим та ін.

Аналіз наукової літератури вказує на те, що питання виявлення і розслідування злочинів, що вчиняються під час здійснення закупівель за державні кошти уперше стало предметом наукових досліджень учених та практиків на початку 60-х рр. XX ст. і розглядалося у контексті методики розслідування викрадення бюджетних коштів (А.А. Горшков, В.К. Бабаєв, Р.С. Белкін, П.П. Михайленко та ін.).

Останніми роками науковці почали приділяти чималу увагу дослідженням питань протидії злочинам, пов'язаних із використанням державних коштів при закупівлі товарів, робіт і послуг. Зокрема, проблематику розслідування злочинів, вчинених у сфері публічних закупівель досліджували В.І. Василичук, В.В. Дараган, Ю.С. Доліновський, В.В. Кікінчук, В.В. Коряк, А.М. Меденцев, Г.В. Мудрецька, С.В. Нагачевський, В.Р. Сливенко, С.С. Чернявський та інші.

Так, В.В. Дараган (2012 р.) зосередився на розкритті викрадень державних коштів при проведенні закупівель товарів та виконанні робіт (послуг) на підприємствах залізничного транспорту [2].

У монографії «Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України» В.В. Дараган дійшов висновку, що застосування спеціальних знань під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель дає можливість надати оцінку правомірності чи неправомірності

визначених дій і рішень суб'єктів, які беруть участь у здійсненні державних закупівель, оцінити наявність або відсутність в даних діях або бездіяльності складу злочину, а також зафіксувати факт зазначених дій [3, с. 223].

Ю.С. Доліновським у дисертаційному дослідженні «Особливості виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель у сфері охорони здоров'я» (2018р.) розкрито особливості проведення слідчих (розшукових) дій (обшук, огляд документів, допит та призначення судових експертиз) та негласних слідчих (розшукових) дій по даних злочинах [4, с.8].

У дисертаційному дослідженні А.М. Меденцева на тему «Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель» (2015 р.) розкрито криміналістичні питання розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель. Зокрема, розглянуто особливості проведення обшуку під час якого виявляються та вилучаються різного роду документів, у яких знайшли відображення процедури конкурсних торгів і прийняті рішення, а також фінансово-господарські операції при виконанні укладених договорів; досліджено особливості огляду документів при розслідуванні злочинів у сфері державних закупівель [6, с. 11, 12].

Окрім того, Ю.С. Доліновським та А.М. Меденцевим у наукових публікаціях розкрито таке питання, як використання експертних досліджень під час розслідування злочинів у сфері публічних закупівель [5; 7].

Результати зазначених наукових досліджень вказують на необхідність залучення спеціальних знань, що є однією з основних передумов для ефективного розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель. Проте комплексно питання використання спеціальних знань під час розслідування злочинів у сфері публічних закупівель не були предметом окремого дослідження.

З огляду на це, виникає необхідність у подальших детальних та ґрунтовних дослідженнях із форм, змісту використання спеціальних знань, розкриття особливостей діяльності спеціаліста при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій, конкретизації особливостей проведення судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, а також оцінки та використання результатів висновків судових експертів.

Тому, важливим і актуальним вбачається наукове дослідження питань використання спеціальних знань під час розслідування злочинів у сфері публічних закупівель та розроблення відповідних практичних рекомендацій з метою удосконалення та підвищення ефективності розслідування даної групи кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Гусаченко Є.О. Історико-правові передумови використання спеціальних знань. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 3. С. 243–253.

2. Дараган В. В. Розкриття викрадань державних коштів при проведенні закупівель товарів та виконанні робіт (послуг) на підприємствах залізничного транспорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 20 с.

3. Дараган В. В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України. монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 224 с.

4. Доліновський Ю. С. Особливості виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель у сфері охорони здоров'я: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Львів; НУ «Львівська політехніка», 2018. 15 с.

5. Доліновський Ю. С. Використання експертних досліджень у розслідуванні злочинів, що вчиняються під час публічних закупівель у сфері охорони здоров'я. Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 30 трав. 2017 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 155–157.

6. Меденцев А. М. Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Одеса: Міжнарод. гуманітар. ун-т. 2015. 20 с.

7. Меденцев А. М. Експертизи при розслідуванні злочинів у сфері державних закупівель. Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. 2015. № 13. С. 109–111.

Яковчук Іван Володимирович,

аспірант кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВПЛИВОМ

У законодавчому інструментарії, покликаному забезпечувати протидію корупції, стаття 369-2 Кримінального кодексу України займає особливе місце.

З одного боку, імплементована заборона здійснення зловживання впливом активно затребувана на практиці (причому кількість осіб,